

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22968/2024
12.11.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Нада Конатар, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., кога заступа Душан Дробњаковић, адвокат из ... и ВВ из ..., кога заступа Милан Дробњаковић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1185/24 од 17.07.2024. године, у седници већа одржаној дана 12.11.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1185/24 од 17.07.2024. године у ставу I и II и спис враћа другостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1185/24 од 17.07.2024. године преиначена је пресуда Основног суда у Пријеполу П 58/23 од 31.01.2024. године у ставу 1. изреке у свим тачкама изреке и у ставу 2. изреке па је Усвојен тужбени захтев тужиоца АА из ..., којим је тражио да се утврди да тужени ББ и ВВ, обојица из ..., немају право службености пролаза свим врстама моторних возила (путничким аутомобилима, свим врстама трактора, свим врстама теретних камиона или било којом другом механизацијом), преко катастарских парцела тужиоца и то:

кп. бр .. по култури пашњак четврте класе у површини од 0,31,12 хектара и пашњак шесте класе у површини од 0,20,11 хектара (укупне површине 0,51,23 хектара), кп. бр. .. по култури воћњак треће класе у површини од 0,12,48 хектара, кп. бр. .. по култури пашњак треће класе у површини од 0,60,10 хектара, кп. бр. .. по култури пашњак треће класе у површини од 1.119,40 ха, кп. бр. .. по култури шума четврте класе у површини од 6,75,01 ха и кп. бр. .. по култури шума четврте класе у површини од 2,49,29 ха, све уписане у лист непокретности број .. КО Слатина, као својина тужиоца АА 1/1, као послужних, следећим путним правцима, који су просечне ширине 3,00 метара,

1. прва спорна деоница пута дефинисана од тачке Т6 до тачке Т7. Координате тачака су: Т6-7 393 475, 38-4 784 630, 64 и Т7 = 7 393 484, 49 - 4 784 604, 66. Спорна деоница целим својим делом иде преко јужног дела парцеле тужиоца кп.бр. .. КО Слатина. Осовина овог спорног дела трасе ноформираног пута од тачке Т6/66 до Т7/69 дужине Д = 28,35 м и пружа се приближно правцем север – југ у просечној ширини од 2,5 м.

2. друга спорна деоница пута дефинисана од тачке Т8 до тачке Т9. Координате тачака

су $T8=7\ 393\ 506$, $93-4\ 784\ 580,74$ и $T9 = 393\ 600$, $96-4\ 784\ 517,72$. Спорна деоница целим својим делом иде преко јужних делова парцеле тужиоца кп.бр. .., кп.бр. ..., кп.бр. ..., све КО Слатина. Осовина овог спорног дела трасе новоформираног пута од тачке 18/71 до тачке $T9/79$ дужина износи $125,73$ м и пружа се приближно правцем северозапад-југоисток у просечној ширини од $3,0$ м. Осовина деоница трасе новоформираног пута иде преко кат. парцеле тужиоца и то кп.бр. .. КО Слатина, у дужини од $14,76$ м, кп.бр. .. КО Слатина, у дужини од $78,17$ м и кп.бр. .. КО Слатина, у дужини од $32,80$ м.

3. трећа спорна деоница пута дефинисана од тачке $T10$ до тачке $T11$. Координате тачака су: $T10=7\ 393\ 732$, $79 - 4\ 784\ 568,18$ и $T11 = 7\ 393\ 764$, $45 - 4\ 784\ 579,12$. Спорна деоница већим делом иде преко јужног дела парцеле тужиоца кп.бр. .. КО Слатина. Осовина деонице трасе новоформираног пута од тачке $T10$ до тачке $T11$ пружа се приближно правцем југозапад-североисток у просечној ширини од $3,0$ м. Осовина ове трасе новоформираног пута иде преко парцеле тужиоца и то кп.бр. .. КО Слатина у дужини од $28,63$ м.

4. четврта спорна деоница пута дефинисана од тачке $T12$ до тачке $T13$. Координате тачака су: $T12 = 7\ 393\ 813$, $89 - 4\ 784\ 590,43$ и $T13 - 7\ 393\ 831$, $67 - 4\ 784\ 600,66$. Спорна деоница мањим својим делом иде преко северног дела парцеле тужиоца кп.бр. .. КО Слатина, до већег дела се поклапа са кп.бр. .. КО Слатина. Осовина трасе новоформираног пута од тачке $T12$ до тачке $T13$ пружа се приближним правцем југозапад-североисток у просечној ширини од $3,0$ м. Осовина ове трасе новоформираног пута иде преко парцеле тужиоца и то кп.бр. .. КО Слатина у дужини од $7,05$ м.

5. пета спорна деоница пута дефинисана од тачке $T14/92$ до тачке $T15/93$. Координате тачака су: $T14/92 = 7\ 393\ 855$, $86 - 4\ 784\ 611,03$. $T15/93 = 7\ 393\ 872$, $81 - 4\ 784\ 618,81$. Осовина деоница трасе новоформираног пута иде већим делом преко јужног дела парцеле тужиоца кп.бр. .. КО Слатина, док мањим делом се поклапа са кп.бр. .. КО Слатина, катастарско некатегорисаног пута. Осовина трасе новоформираног пута од тачке $T14/92$ до тачке $T15/93$ пружа се приближно правцем југозапад-североисток у просечној ширини од $3,0$ м. Осовина ове трасе новоформираног пута иде преко парцеле тужиоца и то кп.бр. .. КО Слатина у дужини од $10,66$ м, ради доласка на кп.бр 884, по култури земљиште под зградом-објектом у површини од $0.00,45$ ха, земљиште под зградом-објектом у површини од $2.00,29$ ха, земљиште уз зграду-објекат у површини од $5.05,00$ ха и пашњак четврте класе у површини од $5.05,21$ ха укупне површине од $0.10,95$ ха, уписано у лист непокретности број .. КО Слатина на име ГГ са уделом од $1/1$ и кп.бр. ... по култури земљиште под зградом-објектом у површини од $0.00,38$ ха, земљиште под зградом објекта у површини од $0.00,22$ ха, земљиште уз зграду-објекат у површини од $5.05,00$ ха и воћњак четврте класе у површини од $0.00,57$ ха, укупне површине од $0.06,17$ ха уписана у лист непокретности број .. КО Слатина на име ДД, ЂЂ и ЕЕ да уделима од по $1/3$ идеалне, као повласне, што су тужени дужни да признају и уздрже се од таквог или сличног понашања и пролаза наведеним путним правцима, под претњом законских последица,

све у року од 15 дана од дана пријема писаног отпремања пресуде. Обавезани су да тужиоцу солидарно плате, на име трошкова парничног поступка, износ од 500.691,00 динара, са законским затезним каматом на тај износ почев од дана извршења пресуде па до коначне исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења. Одбијена је жалба тужиоца изјављена против решења о трошковима вештачења и потврђено решење решење Основног суда у Пријепољу П.бр. 58/23 од 19.02.2024. године.

Против правноснажне другостепене пресуде благовремене ревизије улажу тужени због битне повреде учињене у поступку по жалби, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права, па у смислу образложених навода предлажу да се одлука укине или преиначи.

Тужилац је поднео одговор на ревизије којим оспорава основаност ревизијских разлога и тачност ревизијских навода са предлогом да се ревизије као неосноване одбију.

Ревизија тужених дозвољена је у смислу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Испитујући другостепену пресуду у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да су ревизије основане.

У поступку није учињена битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, у оквиру Катастарске Општине Слатина, катастарске парцеле .. и .. биле су у функцији некатегорисаних путева, а обе су у СКН Пријепоље, листу непокретности .., евидентиране као некатегорисани пут у јавној својини имаоца права Општине Пријепоље. Реконструкцијом тих постојећих путева, због лоше конфигурације терена и да би се постојећи пут прилагодио за проходност поред запрега и другим возилима, на појединим деловима вршено је проширивање просецањем нових деоница преко парцела физичких лица што је довело до одступања од трасе катастарског, некатегорисаног пута. Утврђено је, налазом вештака, да су у погледу катастарске парцеле број .. (некатегорисани пут) одступања незнатна. Међутим, траса некатегорисаног пута парцеле број .. КО Слатина је на више места измењена новоформираним путем, па делови трасе катастарског некатегорисаног пута који су остали ван новоформираног, сада постојећег, су зарасли и непроходни за возила. Са друге стране, траса новоформираних делова пута на више места задире у парцеле тужиоца број .., .., .., .., .., .. све КО Слатина. Дакле, радови који су извођени на уређењу и проширивању постојећих траса катастарских некатегорисаних путева као и на просецању нових деоница пута ван катастарских граница наведених некатегорисаних путева имали су за последицу заузеће делова парцела трећих лица, па и парцела тужиоца, као и стављање ван функције коришћења појединих делова катастарског

некатегорисаног пута парцеле .. КО Слатина. Спорни делови пута, којим се задире у парцеле тужиоца, не разликују се од остатка пута у погледу ширине, правца пружања и квалитета. Спорни део пута, односно путни правци који чине саставни део јавног некатегорисаног пута, према утврђењу првостепеног суда, пробијен је 1978. године уз учешће мештана села Слатине и Рогојевца и уз учешће Месне заједнице Слатина. Радовима је руководио отац тужиоца јер је био председник Месне заједнице Слатина. Првостепени суд је утврдио и то да се спорним путем пролазило од када је пробијен и пешице и запрегом и свим врстама моторних возила, те да нико није бранио пролаз, све док тужилац и његов покојни брат нису забранили пролаз туженима.

Позивом на одредбу чл. 49. став 1, чл. 54. став 1. и чл. 58. став 2. Закона о основама својинскоправних односа првостепени суд тужбени захтев одбија. Образлаже да је у поступку утврђено да су спорним путем несметано пролазили правни претходници тужених, тужени, као и остали мештани села Слатина, Рогојевца, Јединог бора и Пода и то пешке, запрежним возилима и свим врстама моторних возила, да је пут потребан за коришћење туженим, да су више од 20 година фактички остваривали право службености пролаза а да се власници послужног добра томе нису противили, те да је неоснован захтев за престанком стварне службености свим врстама моторних возила.

Другостепени суд образлаже да је првостепени суд утврдио да је пут пробијен 1978. године и да је то учинио отац тужиоца радећи за сопствене потребе и сопственим средствима уз одређену помоћ МЗ Слатина коју су пружали мештани, за пролаз пешице и евентуално коњском запрегом, а затим и да је постојало противљење тужиоца и његових правних претходника проласку тужених путничким возилима и механизацијом што значи, како образлаже на страни седмој пресуде, да је првостепени суд погрешно оценио да се коришћење пролаза кроз парцеле тужиоца одвијало без противљења власника послужног добра. Образлаже и да је погрешна оцена првостепеног суда се пролаз тужених кроз парцеле тужиоца одвијао путем који представља јавно добро будући да тужени нису доказали да део трасе пута који пролази кроз парцеле тужиоца представља јавно добро. Оцењује да ни тужилац ни његов претходник нису, ни прећутно ни изричито, дали сагласност туженима за пролаз пешице или возилима преко земљишта на парцелама које су у власништву тужиоца. Другостепени суд напомиње да нема одлуке суда или другог државног органа на основу које би се могло закључити да на деловима парцела тужиоца постоји било какво право тужених као власника повласног добра које је установљено на терет тужиоца као власника послужног добра и да, супротно образложењу првостепеног суда, предмет тужбеног захтева није престанак службености. Указује да тужилац тражи да првостепени суд утврди да тужени немају право службености пролаза колима, камионом или механизацијом преко парцела тужиоца, што значи да тражи да се утврди да то право никада нису остварили, да тужени нису доказали да то право имају по било ком правном основу, да није довољно да истичу чињеницу фактичког пролаза парцелама тужиоца већ да докажу да им то право припада и то како у време када је пут пробијен, тако и после противљења тужиоца њиховом пролазу почев од 2017. године. Закључује да нити постоји сагласност тужиоца за фактичким вршењем

пролаза тужених кроз тужиочеве парцеле, нити су тужени доказали да су кроз парцеле тужиоца пролазили моторним возилима и механизацијом у периоду дужем од 20 година што је услов за стицање службености одржајем у смислу члана 54. став 1. Закон о основама својинскоправних односа. Стога, налазећи да је чињенично стање правилно утврђено али да на исто није правилно примењено материјално право преначава првостепену одлуку и усваја тужбени захтев.

Ревизијама тужених указује се, између осталог, да је одлука другостепеног суда заснована на другачијем чињеничном стању од оног које је утврђено првостепеном пресудом без да је другостепени суд отворио расправу.

Другостепени суд се позвао на одредбу члана 394. тачка 4. Закона о парничном поступку. Међутим, наведена одредба Закона о парничном поступку представља основ за преиначење само уколико суд сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је погрешно примењено материјално право. Одлука се може преиначити и с ослоном на одредбу члана 394. тачка 2. истог прописа ако другостепени суд закључи да је првостепени суд погрешно оценио исправе и посредно изведене доказе, а одлука је заснована на тим доказима. То значи да се не може, без расправе, преиначити уколико другостепени суд оцени да је првостепени погрешно оценио непосредно изведене доказе као што је саслушање странака или сведока. Најзад, а према члану 394. тачка 3. Закона о парничном поступку, може се преиначити првостепена пресуда и уколико из чињеница које је утврдио, првостепени суд извео неправилан закључак о постојању других на којима је заснована пресуда.

У конкретном случају првостепени суд је своју одлуку засновао на утврђењу да је спорни пут пробијен 1978. године уз учешће мештана села Слатине и Рогојевице и уз учешће Месне Заједнице Слатина, уз руковођење оца тужиоца који је заједно са мештанима правео и поправљао спорни путни правац (страна 17. став десети и једанаести првостепене пресуде) и да се спорним путем пролазило од када је пробијен и пешице и запрегом и свим моторним возилима, те да нико није бранио пролаз, све док АА нису забранили пролаз туженим (страна 18. први став првостепене пресуде).

Другостепени суд, сасвим другачије интерпретира утврђење чињенице првостепеног суда, тако што на страни 4. наводи да је пут пробијен 1978. године од стране оца тужиоца за његове сопствене потребе и сопственим средствима, а уз одређену помоћ месне заједнице коју су пружили мештани за пролаз пешице евентуално запрегом (страна 4 трећи став другостепене одлуке) и да је постојало јасно противљење тужиоца, као и његовог претходника (страна 7. други став). Другостепени суд дакле, без расправе, утврђује другачије чињенично стање на којем заснива своју одлуку. Притом, констатује да су 2017. године, приликом проласка тужених, тужилац и његов брат саопштили противљење, занемарујући да је првостепени суд утврдио, и образложио, да од када је пробијен пут (што значи од 1978. године), да је коришћен како за пролаз пешице тако и запрегом и свим врстама моторних возила, те да нико није бранио пролаз све док АА нису забранили пролаз туженима. Очито је да је првостепени суд утврдио да је до првог противљења, рачунајући од 1978. године,

дошло тек 2017. године, а да другостепени суд, без расправе, и не образлажући из којих доказа, утврђује да су се проласку противили и претходници тужиоца. Врховни суд указује да другачије чињенично стање, посебно оно које је засновано на непосредно изведеним доказима, могло је бити утврђено само на расправи коју другостепени суд није одржао, а наведено представља битну повреду која је и разлог за укидање другостепене пресуде.

Одредбом члана 53. став 1. Закон о основама својинско правних односа прописано је да одлуком суда или другог државног органа стварна службеност установљава се када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућег коришћења послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом. Одредбом члана 54. истог прописа предвиђено је да стварна службеност стиче се одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се томе није противио (став 1), те да се стварна службеност не може стећи одржајем ако је вршена злоупотребом поверења власника или држаоца послужног добра, силом, преваром или ако је службеност уступљена до опозива (став 2.).

Произилази да конституисање права стварне службености пролаза дозвољено је изузетно, када се повласно добро на други начин или без несразмерно великих трошкова не може користити. Како службеност генерално, па и службеност пролаза, представља оптерећење и ограничење права својине власника послужног добра, то се према начелу рестрикције код заснивања и вршења службености полази од неопходних потреба за коришћење повласног добра. Даље, један од начина стицања службености јесте одржај, односно по самом закону испуњавањем прописаних услова (протеклом времена и савесном државином). Код овог начина услови за стицање су да се службеност вршила савесно, односно да је лице сматрало да има права на то, или барем није знало нити могло знати да га нема, да је вршење трајало одређено време односно 20 година, те да се власник послужног добра томе није противио. Судска одлука у овом случају има деклараторни карактер, не конститутивни, јер потврђује да су услови за стицање испуњени.

Следећи наведено и ценећи чињенични склоп првостепеног суда, правилно констатује другостепени суд да предмет тужбеног захтева није укидање права службености. Захтев за престанком права службености када оно постане непотребно за коришћење повласног добра остварује се преображајном тужбом. То овде није случај. Ради се о захтеву за утврђење да службеност не постоји а не постоји онда када није стечена на један од законом прописаних начина - па ни одржајем. Да ли је стечена зависи од утврђених чињеница које су у жалбеном поступку утврђене мимо законом прописаних одредби, уз битну повреду из чл. члана 374. став 1, а у вези члана 394. став 4. Закона о парничном поступку.

Стога, због учињене битне повреде из одредби члана 374. став 1, а у вези члана 394. став 4. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

У поновном поступку другостепени суд ће одлуку донети без битне повреде на коју је указано овом одлуком што значи да ће, уколико прихвати чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда, оценити примену материјалног права. Уколико пак сматра да чињенично стање није правилно или потпуно утврђено или да је ради правилног утврђења чињеничног стања заснованог на непосредно изведеним доказима потребно извести доказе пред другостепеним судом, заказаће расправу и одлучити о жалбама. Коначном одлуком решиће и о трошковима поступка.

**Председник већа-судија,
Татјана Матковић Стефановић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**